

Nr 396.

Av herr Christiernsson m. fl., angående viss utvidgning av utav riksdagen hos Kungl. Maj:t tidigare begärd utredning rörande åvägabringandet av en rationell skatteuppbörd.

Den alltmer växande skattebördan, den påtagliga tendensen att överflytta allmänna utgifter, som tidigare påvilat kommunerna, på statsbudgeten samt den tilltagande osäkerhet, som en mängd skattedragare utsätts för under tider av utpräglad lågkonjunktur och fortskridande rationalisering inom företagarevärlden, gör det i högsta grad angeläget, att en god skattetaxering kompletteras med en smidig och väl anpassad skatteuttagning. Det allmänna står annars risken att skatterestantierna komma att växa i antal och summa trots ett indrivningsarbete, som på allt sätt söker bevaka det allmännas rätt.

Det svenska uppbördsförfarandet karakteriseras av att en så lång tid förflyter från det den beskattade inkomsten intjänats till dess skatten på denna efter verkställd deklaration skall erläggas. En inkomst t. ex. under fjolåret deklarerar som regel under förestående februari månad, men skatten på denna inkomst kommer att erläggas, evad det gäller kronoskatten och med denna förenade avgifter, med minst hälften under kommande december månad men ifråga om övriga skatteterminer väsentligen först under loppet av nästa år. Hinder av olika slag för skattens gäldande kunna uppstå under så lång tid. På sådant sätt har också utan tvivel ett betydande antal skattebetalare, överraskade av lågkonjunkturen och arbetslösheten, genom skattemetodens *efterkravsnatur* kommit att indragas i skatteskokkarnas skara.

Under sådana förhållanden anmäler sig osökt tanken att genom en ordnad *förskottsavsättning* till skatteändamål lätta den personliga skattetungan och samtidigt tillförsäkra stat och kommun största möjliga skatteinkomst och säkerhet för budgetens hållfasthet.

Redan 1921 års riksdag uppmärksammades genom olika motioner på denna angelägenhet. Riksdagen beslöt även avläta en skrivelse till Kungl. Maj:t i ärendet (nr 167) med anhållan om utredning och förslag rörande vilka åtgärder, som lämpligen kunde vidtagas för åvägabringandet av en rationell skatteuppbörd. I den motivering, som i lika lydelse åtföljde vederbörande tillfälliga utskotts utlåtande, framhölls bl. a. betydelsen av utvidgning och stöd åt den indrivningsverksamhet på frivillighetens grund, som redan då förefanns inom olika företag, genom s. k. intressekontor eller å annat sätt. Det erinrades också i detta sammanhang att hinder ej mötte att genom postsparbanken få verkställa räntebärande, för skattebetalningsändamål spärrade insättningar.

Denna fråga har varit föremål för utredning och lagstiftning inom ett stort antal främmande stater. Sålunda är det numera lag i Tyskland att löntagare

och bland dessa även sådana i överordnad ställning erlagga skatt genom regelbundna avdrag för skatten vid lönens utbetalande. Varje sådan löntagare erhåller ett s. k. skattekort från sin kommun, på vilket antecknats det skattefria avdrag och andra särskilda omständigheter, vilka inverka på skattebeloppets fastställande. Arbetsgivaren får alltså genom skattekortet en klar bild av vad varje löntagare har att erlagga i skatt av olika slag. Avdragen ske för arbetarna i gemen veckovis vid lönens utbetalande och för övriga anställda månadsvis. I England gäller även en lag om förskottsavsättning från löntagarnas sida, men härtill ansluter sig en lagstadgad avsättning jämväl av andra skattemedel, i den mån dessa kunna med någon säkerhet beräknas. Denna lag anses, oaktat den cirkulation inom landet, som torde karakterisera särskilt de större förmögenhetsplaceringarna i England, ha i hög grad bidragit till att tillförsäkra den engelska skatteuppbörden beräknade inkomster.

Det är ju ofrånkomligt att dessa anordningar förorsaka arbete. Det bör dock i detta sammanhang erinras om, att redan de nu i Sverige förefintliga intressekontoren samt i ännu högre grad den införsel i lön, som det lagligen åligger arbetsgivare att utföra, i hög grad betungar företagareverksamheten. Inom åtminstone en del av dessa företag torde också den meningen vara rådande, att en omläggning av arbetet genom ordnade förskottsavdrag icke skulle i väsentlig grad öka arbetsbördan, kanske snarare tvärtom, medan det samtidigt gives uttryck för den meningen, att en för alla löntagare gällande avsättning i förskott av lönemedel för skattebehov skulle verka mindre irriterande än det nuvarande införselsystemet. Å andra sidan ha försports farhågor för att en sådan regelmässig avsättning av skattemedel skulle avtrubba skattebetalarnas ansvarskänsla ifråga om de medborgerliga intressen och beslut, som sammanhånga med beskattningen, ävensom att innehållandet av skattemedel skulle uppfattas som en sänkning av reallönen och kunna utnyttjas i aktioner för en höjning av denna, varigenom de enskildas skattetunga skulle vältas över på näringslivet. En given förutsättning för varje åtgärd för skatteuttagningens rationaliserande måste vara, att var och en på tillbörligt sätt får svara för sin lagligen åliggande del av skattetungan.

Det är i tider av ekonomiskt betryck både för den enskilde och för staten särskilt angeläget att se till, att så mycket som möjligt av de utdebiterade skatterna verkligen kommer att inflyta. Det torde nu förekomma att t. o. m. av statsverket utbetalda löne- och pensionsmedel genom skattebetalarens vistelse utom riket undandrages all beskattning, åtminstone i hemlandet. I tider som dessa växer faran för en s. k. kapitalflykt av olika natur. För att råda bot mot detta onda kräves, att skatteuppbörden förläggas så »nära källan» för skatteinkomsten som möjligt.

Som ovan framhållits avgavs redan för tolv år sedan en riksdagsskrivelse i frågan till Kungl. Maj:t. Ärendet har behandlats i betänkande, som den 30 juni 1929 avgivits av 1924 års s. k. uppbördssakkunniga. Den föredragande finansministern, när Kungl. Maj:t beslöt tillsättandet av nämnda sakkunniga,

lade tydligen stor vikt vid detta ärende och fann för sin del att proposition i saken borde föreläggas 1926 års riksdag. De två utredningsmännen hava i sitt utlåtande synnerligen ingående prövat olika förhållanden och faktorer. Deras utlåtande utmynnar i ett förslag om förskottsavsättning för skattelikviden såväl för löntagare i allmän och enskild tjänst som för andra skatteskyldiga (egna företagare) ävensom en omläggning av hela uppbördsväsendet. Ärendet är emellertid alltjämt i av denna framställning berörda delar beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Otvivelaktigt torde vara att en annan skatteuppbörd än den alltjämt i vårt land gällande skulle, i all synnerhet under det ekonomiska betryck, som nu vilar tungt över både större, medelstora och mindre skattedragare, räddat undan betydande skattebelopp både för stat och kommuner. Det synes under sådana förhållanden som om en omläggning och reglering av hela vårt svenska skatteuppbördssystem är mera trängande än någonsin.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att den av riksdagen tidigare begärda utredningen rörande åvägabringandet av en rationell skatteuppbörd måtte, med beaktande av de i denna motion framhållna synpunkterna, utvidgas att avse möjligheten över huvud taget att förlägga skatteuppbörden så nära källan för skatteinkomsten som möjligt, samt att de förslag, vartill utredningen må föranleda, så snart som möjligt föreläggas riksdagen.

Stockholm den 31 januari 1933.

Nils Christiernsson.

Martin Skoglund.

Birger Petersson.
